

הרב אביחי רונצקי זצ"ל - דברים לזכרו

הרב ישי איתן, סא"ל

ראש ענף הלכה

תא"ל הרב אביחי רונצקי זצ"ל

הרב הראשי החמישי לצה"ל

נלב"ע ט"ז ניסן תשע"ח

תקצר היריעה מלתאר את גודל אישיותו של מו"ר הרב אבי רונצקי זצ"ל, אביהם של חיילי צה"ל ומפקדיו, שקרוב לשנתיים ימים זכיתי לשמש בקודש כראש לשכתו בשבתו על כס הרב הראשי לצה"ל. על פועלו הרב בצה"ל ניתן לספר בלי גבול, על מסירותו העצומה, התמסרותו המוחלטת ומעורבותו הרבה בכל יחידות הצבא, על היכרותו הבלתי אמצעית עם כל מפקד בכל דרג, על השפעתו העצומה על כלל צה"ל, על יציקת תכני התודעה היהודית והצעדתו של הצבא בעקבותם, על הענווה האופיינית לו, הידידות שטיפח עם כולם, קטן כגדול, ועוד ועוד. במסגרת מצומצמת זו אבקש לספר מעט מזעיר על מקומו של לימוד התורה בחייו הצבאיים.

זכורני שתקופה קצרה לאחר כניסתו לתפקיד הרב הראשי לצה"ל, תפקיד אותו מילא ע"פ רוב 20 שעות ומעלה ביממה 7 ימים בשבוע, נתן הרב ליבו לכך שלא נותר לו זמן ללימוד תורה. בעונותנותו, נהג לשאול רבנים צבאיים ותיקים כיצד הם נוהגים, מה לומדים ומתי, בכדי להבין באמת ובתמים כיצד נכון לשלב בין התפקיד ללימוד תורה. הרבנים שנשאלו על כך חשו מבוכה רבה. חלקם מפני שאיש לא הגיע להיקפי שעות עבודה המתקרבות לסדר יומו של הרב, וממילא נותר להם עוד זמן ללימוד, וחלקם כי אמנם לא הקדישו זמן ללימוד משמעותי. הרב נחרד מן המצב ואמר שלא ייתכן שרב איננו לומד תורה! זה מצב שלא יעלה על הדעת! כדרכו בקודש, טיכס הרב עצה והחל להנהיג חובת לימוד תורה לכלל הרבנים הצבאיים. בשלב הראשון הונהג שיתקיים לימוד משותף אחת לשבועיים ברמת הפיקוד, וכל פיקוד וזרוע היו מכנסים את רבניהם ללימוד משותף, ע"פ דפי מקורות שהוכנו בידי ענף הלכה או ענף תודעה יהודית. הרב עצמו היה מקפיד ללוות לימוד זה, ובכל מפגש שכזה היה משתדל להצטרף לאחד הפיקודים ולהשתתף בעצמו בלימוד. לימוד התורה שלו היה טהור ואמיתי.

הוא נהג ככל האדם, בחר את אחד הרבנים שהיה פנוי, גם אם היה זוטר שבזוטרים, וביקש ללמוד איתו בחברותא. רבנים צעירים היו נרתעים, אך הרב לא הבין מדוע. הוא מעולם לא חש עליונות, לא תורנית ולא אחרת, על מאן דהוא, ותמיד שידר תחושה שהוא מבקש ללמוד מבני שיחו, יהיו אשר יהיו. כעבור זמן מה התברר שהמסגרות הפיקודיות ללימוד רבנים אינן מחזיקות מעמד ומתקשות להתקיים. היכולת לכנס אחת לשבועיים את כלל רבני הפיקוד כאשר כל אחד כפוף ללו"ז יחידתי אחר התבררה כבלתי אפשרית, ואיימה למסמס את התכנית. הרב לא ויתר, והגה את רעיון שבוע ביהמ"ד. הוא הורה שכל רב יגיע אחת לשנה לשבוע ימים שלם בביהמ"ד, בלו"ז שנוח לו. בנוסף הורה הרב לקיים בכל חודש מבחן הלכתי לכלל הרבנים ע"פ חומר לימוד חודשי שישלח להם ע"י ענף הלכה. את שני הפרמטרים הללו – השתתפות בשבוע בימ"ד ועמידה במבחני הלכה חודשיים הורה הרב להכניס כמדדים משפיעים בנתוני הסגל של הרבנים, ולהעלותם בדינוני שיבוצים וקידומים יחד עם יתר הפרמטרים. כך אנו נוהגים עד היום. הרב עצמו לא הסתפק בלימוד זה, ונהג ללמוד בחברותא מדי יום ראשון בשעה 6:00 בבוקר עם חייל בחובה מביהמ"ד. לא עם רב פיקוד, אוגדה או חטיבה. עם חייל. הרב ידע שזוהי שעה לא שגרתית לרב בעל משפחה, ולכן, ברגישותו הרבה, לא ביקש מאיש מהם להגיע. הוא מצא חייל, תלמיד חכם ובר אוריין (הרב אודי שוורץ, היום עוזר הרבצ"ר יבדלח"א), ונהג ללמוד איתו בקביעות בשעה מוקדמת זו.

במקביל ללימודיו ועיסוקיו הרבים, ביקש הרב בכל שנות תפקידו לעסוק גם בכתיבה. עיתותיו לצורך מטרה זו לא היו בידו, והרב היה שרוי במאבק מתמיד ע"מ ליצור זמן יש מאין לכתיבה. בעקשנותו הוא לא ויתר על כך, והיה גוער בנו שלא וידאנו שישב לכתוב. לעיתים הייתה זו משימה בלתי אפשרית. היינו נאלצים למצוא את הזמן המועט שהוא במשרד, ולנתק אותו מכל הפרעה ע"מ שיוכל לכתוב. עם כל הקשיים הרב היה מקפיד להוציא אגרת פ"ש למפקדי צה"ל מדי שבוע. מאז ועד היום מוציא הרבצ"ר אגרת פ"ש מדי שבוע, אך הראשון שנהג בכך היה הרב. את האיגרת הרב היה כותב בעצמו, כאמור, בשעות לא שעות, לעיתים בשטח או ברכב, ומעביר אלינו כטיוטה. חייל מוכשר (ר' טל לרנר יבדלח"א) היה מעבד את החומר להפצה, וכשהרב היה רואה את המוצר המוגמר נהרו פניו. הרב היה מבקש להביע רעיון תוכן מהותי מן הפרשה, הרלוונטי למפקדי צה"ל. כמפקד וותיק, ידע הרב מה נכון לכתוב, מה רלוונטי ומה משפיע. הוא גם הקפיד על איגרת קצרה ותכליתית. כאשר בסיום העריכה התברר שהאיגרת ארוכה מדי היה הרב אומר שיש לקצרה, כי למפקדי צה"ל אין זמן, ואיגרת ארוכה הם לא יטרחו לקרוא. את האיגרת היינו מפיצים דרך מנהלן צה"ל האחראי על הפצת דואר אלקטרוני ציבורי בצה"ל, הליך שלעיתים היה מתעכב, ובגלל היכולת המוגבלת שלנו להעביר את האיגרת בזמן, גרם לעיתים להפצה מאוחרת. הרב לא נח ולא שקט עד אשר בדק שהאיגרת הופצה לכלל היחידות בזמנה, ולא מאוחר מדי. כמובן שאם היה צורך, היה נכנס בעצמו לעובי הקורה ומדבר עם מי שצריך לפשט הליכים ולקצר טווחים. אך הרב לא היה מסתפק בהפצה האלקטרונית. הוא היה נוהג לוודא מול דרגי השטח בביקוריו הרבים שם שכולם קבלו את האיגרת. לא אחת היה מתקשר ומדווח לנו שקצין זה או אחר לא קיבל את האגרות, עד שפיתחנו שיטה משלנו למנוע תקלות – האיגרת הופצה על ידינו לכלל הרבנים הצבאיים מהם דרשנו להפיצה איש איש בקרב כלל יחידתו, ובמקביל במנהלן, שגם אם דילג

על מאן דהוא מסיבות טכניות, נשלים אנחנו את החסר. ואם מישהו תוהה האם המאמץ היה שווה, והאמנם קראו המפקדים את האיגרת, אספר שכמעט בכל שבוע היו מתקבלות כמה וכמה תגובות בתיבת המייל הצבאי של הרב, לעיתים מסכימות ומחזקות (היו שכתבו שהם מדפיסים ומקריאים את האיגרת בביתם בסעודת השבת, ולא דווקא דתיים, עובדה שהייתה משמחת את הרב ביותר), לעיתים מתפלמסות, להם הרב טרח להשיב בסבלנות ובאורך רוח, שהוכיחו שהאיגרת משמשת עבורם מקור רוחני וערכי לחיי המעשה וממלאת את ייעודה במלואו. לימים, כאשר מוניתי לתפקיד רב פיקוד המרכז, יצא לי לפגוש באחד המג"דים באיו"ש. במהלך השיחה שלף המג"ד לנגד עיני הנדהמות קלסר עב קרס בו הוא נוהג לכתוב דברי תורה על פרשת השבוע אותם הוא מקריא בפני חיילי הגדוד. בחלקים נרחבים מן הקלסר היה מודבק דף ובו האיגרת השבועית של הרב, על אף שהרב כבר סיים מזמן את תפקידו.

אני מבקש לסיים בסיפור נוסף על לימוד התורה של הרב. בתקופת מתח סוערת בין חיל החינוך לרבנות הצבאית, על רקע העיסוק האינטנסיבי שלנו בתודעה יהודית שהשאיר את הפעילות החינוכית הרחק מאחור, נקבעה פגישה בין הרב לבין קצין חינוך ראשי. למרות המתח, הייתה לרב יכולת נדירה לטפח קשרים אישיים גם עם ברי הפלוגתא שלו, והוא הפתיע את קח"ר כאשר ביקש, במסגרת הפגישה, לשבת עמו ללימוד תורה משותף. הרב ביקשני להביא גמרות מסכת בבא מציעא, פתח בדף ל"ג והחל ללמוד את סוגיית "אבדתו ואבדת אביו". המחזה היה סוריאליסטי – קח"ר ועוזרתו, הרבצ"ר ואנכי הקטן, דנים בהוויות אביי ורבא. לרב היה חשוב למיטב זכרוני להצביע בפני קח"ר על חכמת התורה. על הסיבות שבגינן רבו קודם לאביו, ומה ניתן ללמוד מכך אלינו. היה מרתק. בסופו של הלימוד אמר הרב לקח"ר, שהסיבה שהוא חזר בתשובה והפך שומר מצוות קשורה בלימוד הגמרא. הוא סיפר לו שלאחר מלחמת יו"כ הוא הגיע לבקר חבר בישיבת 'מרכז הרב', ולנגד עיניו התגלה מחזה מפעים שלא חזה מימיו – מאות צעירים עסוקים בלימוד מעמיק ברצינות תהומית של טקסט קדום ומיושן. מתוך סקרנות ביקש לברר מה הם מצאו בלימוד זה, וכך גילה עולם ומלואו עשיר ומפכה של חכמה, ערכים ומוסר. כך, מתוך רצון עז לעסוק בתורה, הפך בעל תשובה, רב ומורה דרך לרבים רבים. לנו לא נותר אלא לאחוז בשיפולי גלימתו לשמוע ללמוד וללמד. יהי זכרו ברוך ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים.